

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

BLUE ECONOMY

Baltic Sea2Land

Zilā ekonomika Kurzemes reģiona piekrastē un ko domā kaimiņi (Igaunija un Lietuva)

Elita Benga, Māris Krievs, Mārtiņš Trukšāns

Kuldīga

21.janvāris.2025.gads

Eiropas Komisijas definīcija par zilo ekonomiku

Eiropas Komisija **definē zilo ekonomiku** kā **visu jūrniecības un jūras resursu izmantošanu**, kas veicina **ilgtspējīgu attīstību, vienlaikus saglabājot okeānu un jūras ekosistēmu veselību**.

Zilā ekonomika aptver tādas nozares kā *zivsaimniecība, jūras transports, ostas, piekrastes tūrisms, jūras enerģija un biotehnoloģijas*, ar mērķi panākt līdzsvaru starp ekonomisko izaugsmi un dabas aizsardzību.

Zilās ekonomikas **mērķis** ir radīt **jaunas darba vietas un ekonomiskās iespējas piekrastes reģionos**, vienlaikus samazinot piesārņojumu un vides degradāciju.

Galvenās atšķirības starp lineāro ekonomiku un zilo ekonomiku

Lineārā ekonomika	Zilā ekonomika
Fokusējas uz īslaicīgu ekonomisko izaugsmi	Fokusējas uz ilgtspējīgu attīstību, kas aizsargā ūdens ekosistēmas
Pamatojas uz resursu intensīvu izmantošanu, neņemot vērā ietekmi uz vidi	Balstās uz resursu atjaunošanu un videi draudzīgu praksi
Uzsver peļņas maksimizāciju	Uzsver ekoloģisko līdzsvaru un ilgtspēju
Neņem vērā vides un sociālās izmaksas	Ņem vērā piesārņojuma, resursu izsīkuma un klimata pārmaiņu ietekmi

Zilā ekonomika ir **ilgtspējīgas ekonomikas modelis**, kas koncentrējas **uz jūras un okeānu resursu izmantošanu** tā, lai nodrošinātu ekonomisko izaugsmi, vienlaikus saglabājot dabas līdzsvaru. Zilā ekonomika īpaši uzsvēr **ūdens resursu aizsardzību** un **ilgtspējīgu jūrniecības nozaru attīstību**.

Kas ir zilās ekonomikas jomas?

Jūras
biotehnoloģijas

Ostu
aktivitātes

Kuģu būve
un remonts

Jūras & upju
transports

atjaunojamie
energoresurs
u

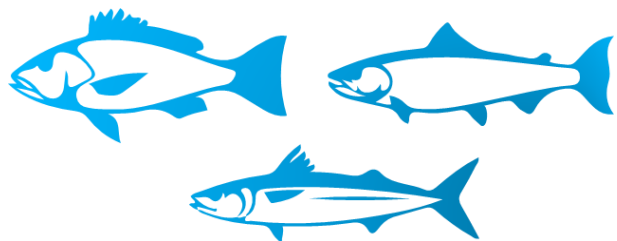
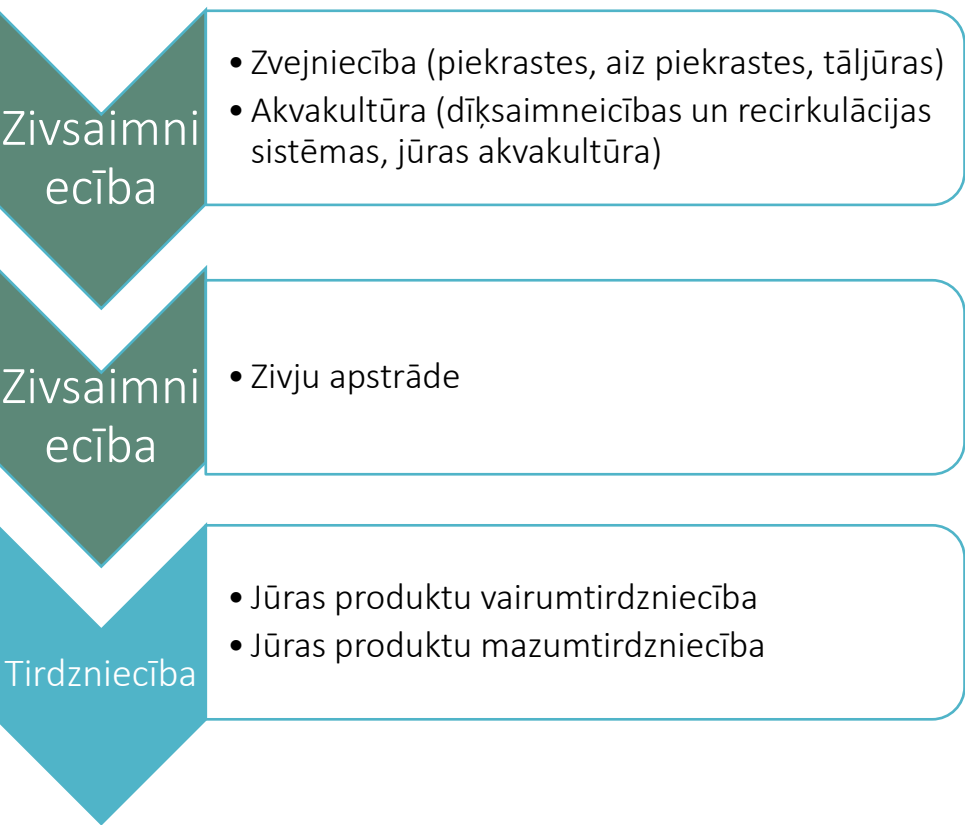
**Zilā
ekonomika**

Dzīvie
resursi

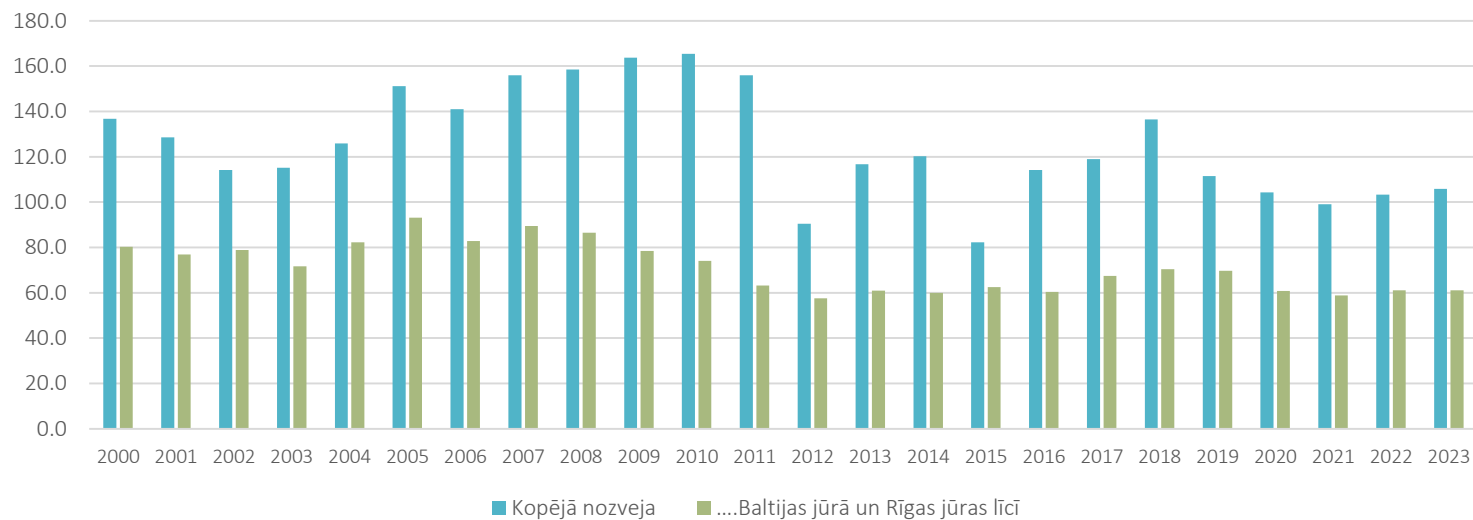
Jūras nedzīvie
resursi

Piekrastes
tūrisms

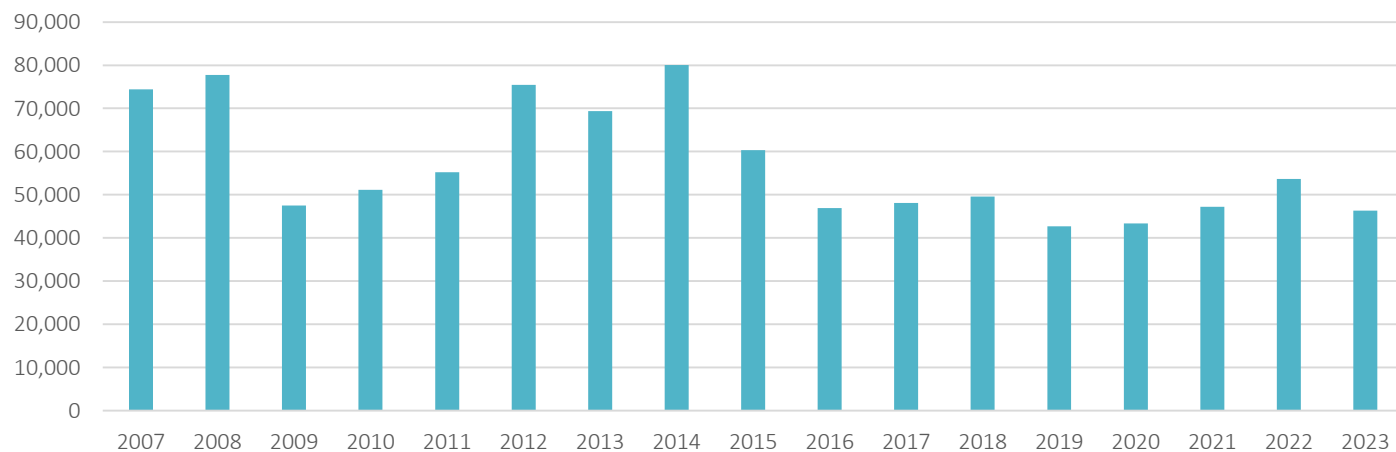
1. Dzīvie resursi

Ilgspējīga zivju resursu pārvaldība.

Nozvejas apjomi, tk.t (2000.-2023.g.)

Saražotās zivju produkcijas realizācija, tk.t (2007-2023.g.)

2. Ostu aktivitātes

Ostu pakalpojumi

- kravu iekraušanas un izkraušana uzglabāšanas un noliktavu saimniecības

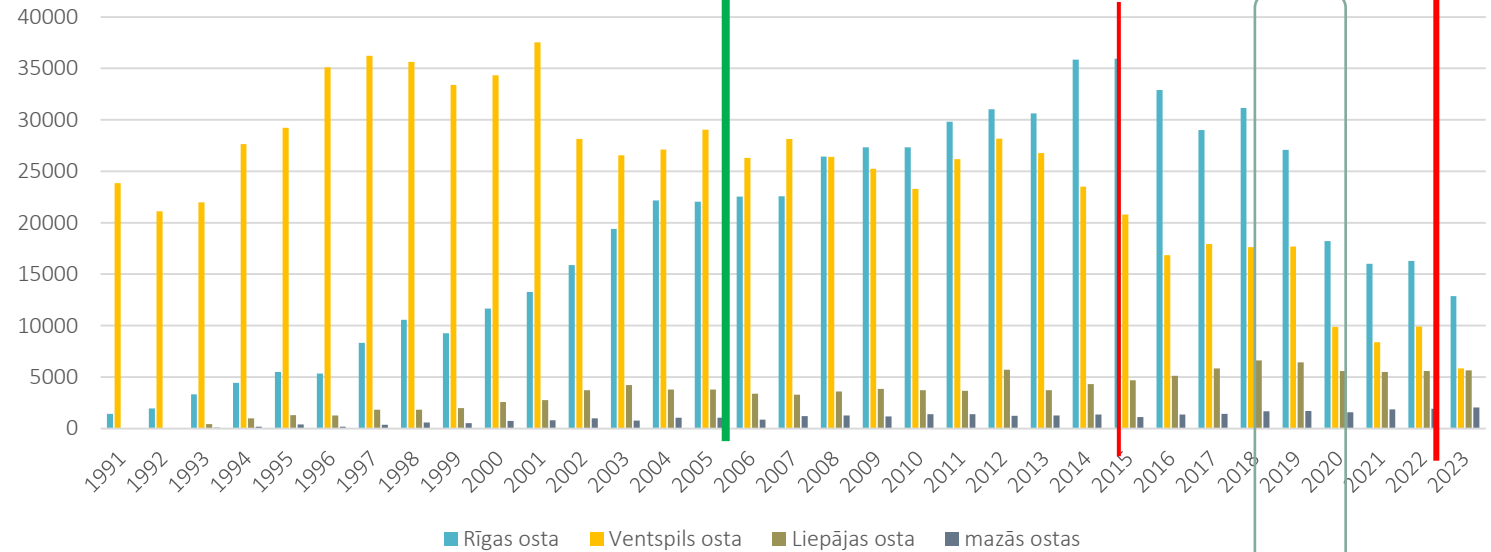
Ostu pakalpojumi

- ūdens transporta palīgdarbības (Loču dienestu darbība, kas izpilda navigācijas drošības normas; enkurvietu uzraudzību; navigācijas tehniskajiem līdzekļiem (bākām, bojām))

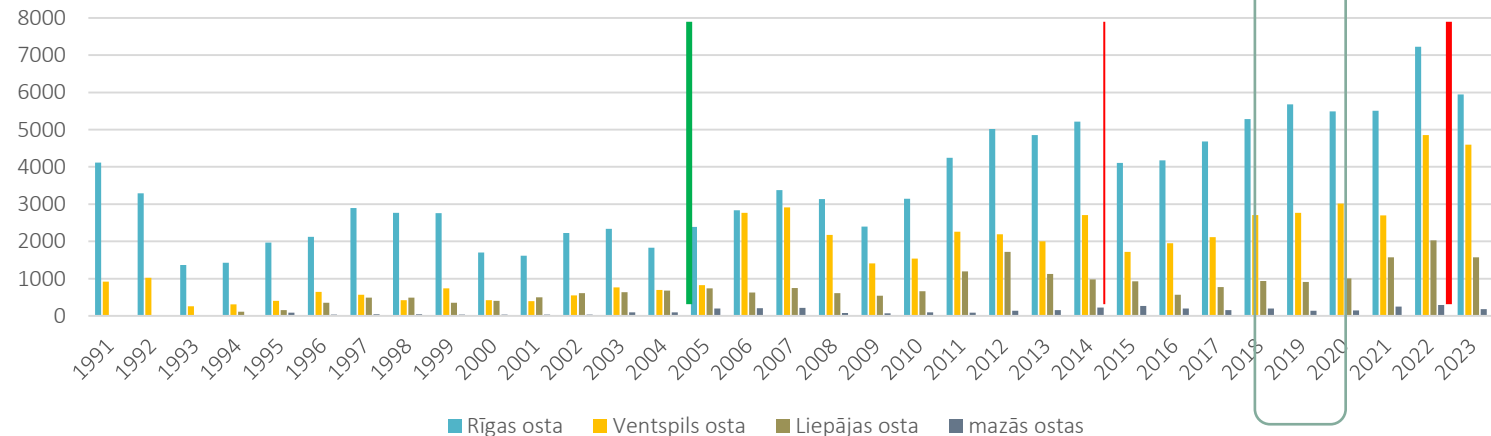
Būvniecība

- hidrotehnisko objektu būvniecības

Mazāka emisiju radīšana un energoefektīvas tehnoloģijas.

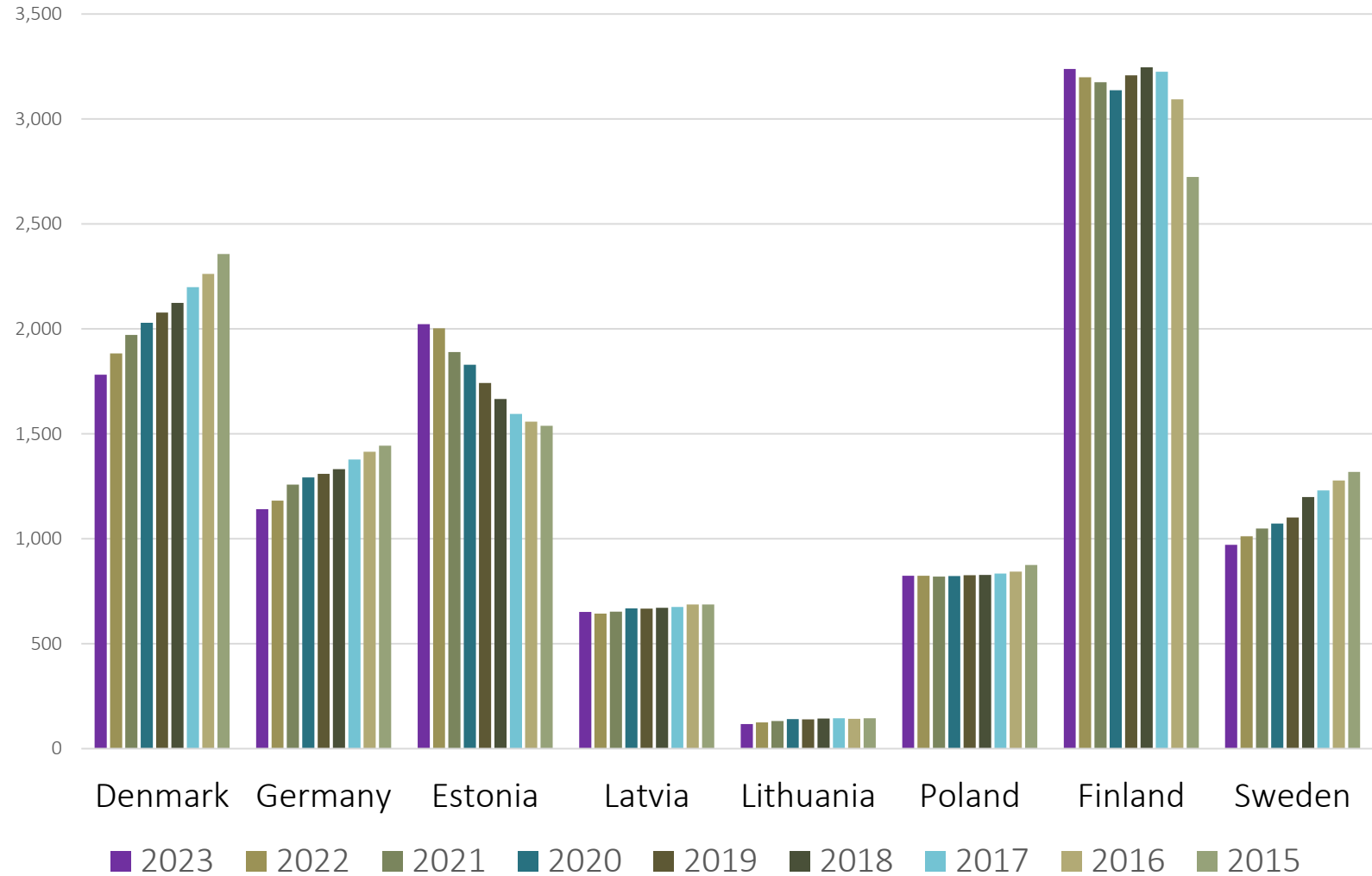
Nosūtītās kravas (iekraušana) no Latvijas ostām, tk.t (1991-2023)

Saņemtās kravas (izkraudās) no Latvijas ostām, tk.t (1991-2023)

3. Kuģu būve un remonts

Mazāka emisiju radīšana un energoefektīvas tehnoloģijas.

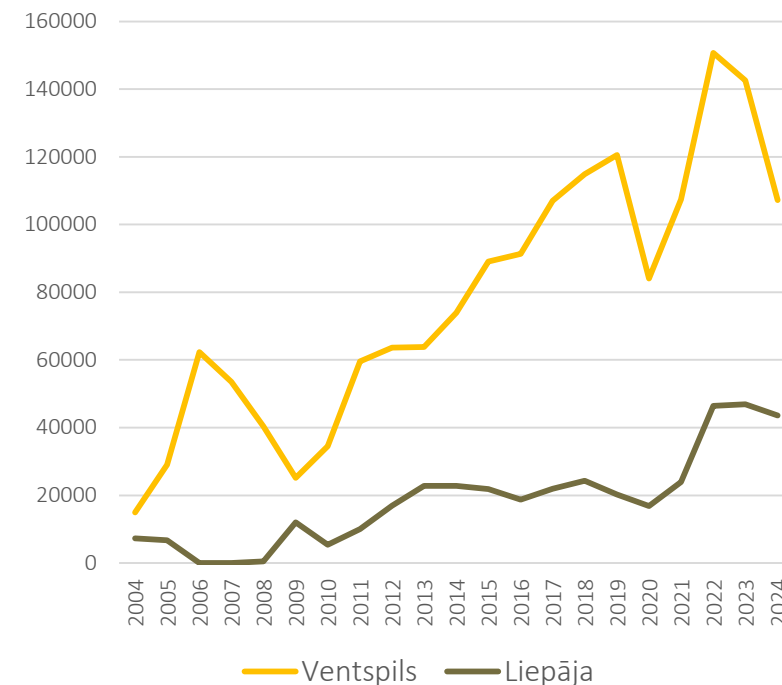
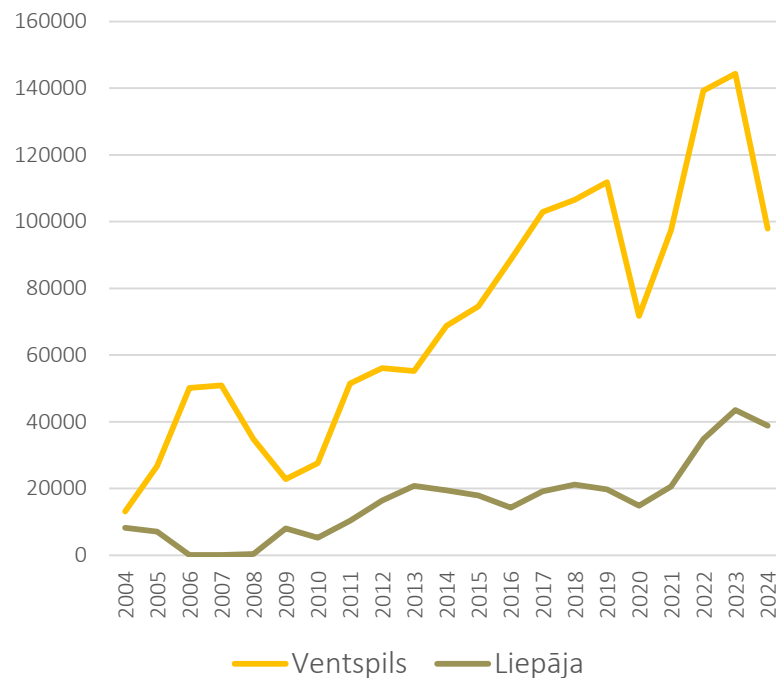
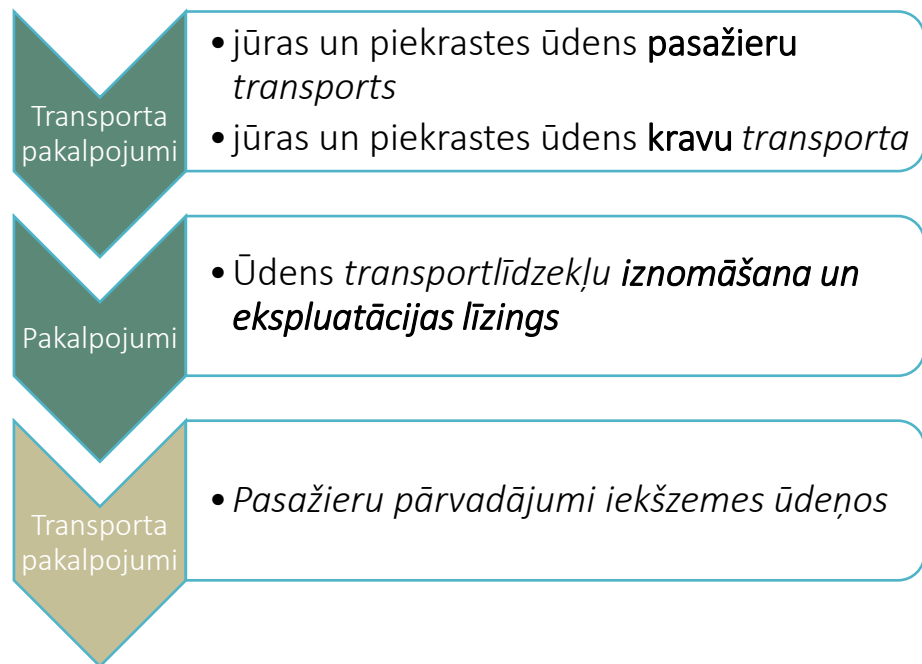

Kuģu skaits Baltijas j.valstīs. (2015.-2023.)

Avots:EUROSTAT

4.Jūras & upju transports

Mazāka emisiju radīšana un energoefektīvas tehnoloģijas.

Iebraukušie un izbraukušie pasažieri Liepājas un Ventspils ostās (2004.-2024.g.)

Avost: CSP

Latvijā nav attīstītas

Jūras nedzīvie resursi

leguve

- Naftas un gāzes ieguve

leguve

- Derīgie izrakteņi

Pakalpojumi

- Atbalsta aktivitātes

Derīgie izrakteņi : smiltis, dūņas??

Kas notiek ar smiltīm, kas izceltas ostu padziļināšanas rezultātā?

Vai tās var izmantot ceļu būvē vai citur?

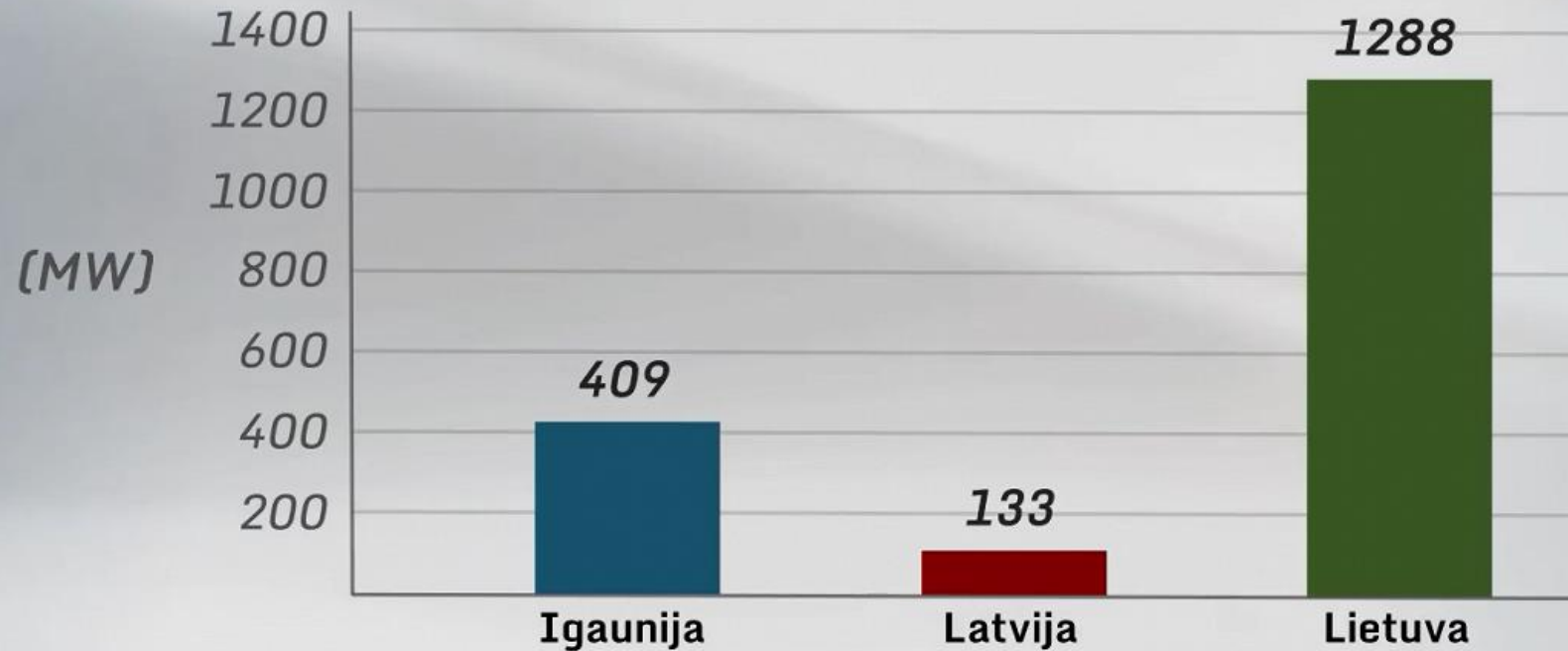
Jūras biotehnoloģijas

- Jaunu produktu izstrāde no jūras resursiem.

Vēja enerģija

UZSTĀDĪTĀ VĒJA ENERĢIJAS RAŽOŠANAS JAUDA BALTIJAS VALSTĪS

2024. gadā

Avots: AST

Vēja enerģija

Izstrādē esošo vēja parku projektu
IVN procesu skaits novados Latvijā
situācija uz 13.02.2024.

Datu avoti: VPVB, VZD

Nacionālo interešu objekta statuss

- 29.09.2022. Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likums.
- Atvieglota procedūra vēja parku ar kopējo jaudu vismaz 50 MW būvniecībai. IVN procedūra un NIO statusa iegūšana.
- Vēja parku būvniecība atļauta ārpus pilsētām un ciemiem teritorijas plānojumā noteiktajā rūpnieciskās un tehniskās apbūves teritorijās, lauksaimniecības un mežu zemēs, ievērojot, ka attālums no dzīvojamām un publiskām ēkām līdz tuvākās plānotās vēja elektrostacijas un vēja parka robežai ir vismaz 800 metri.

Kompensācijas maksājumi vietējās kopienas attīstībai

- 27.08.2024. MK noteikumi Nr. 577 “Vēja elektrostaciju maksājumu kārtība vietējās kopienas attīstībai”
- Vēja parku attīstītājiem būs jāmaksā 2500 eiro par katru uzstādīto jaudas MW.
- 50% saņems pašvaldība, 50% – apkārtnes māju īpašnieki, ja ēka ir līdz 2 km attālumā no vēja parka.
- Minimālais atbalsts iedzīvotājam – 1 minimālā alga, maksimālais – 3 minimālās algas gadā.

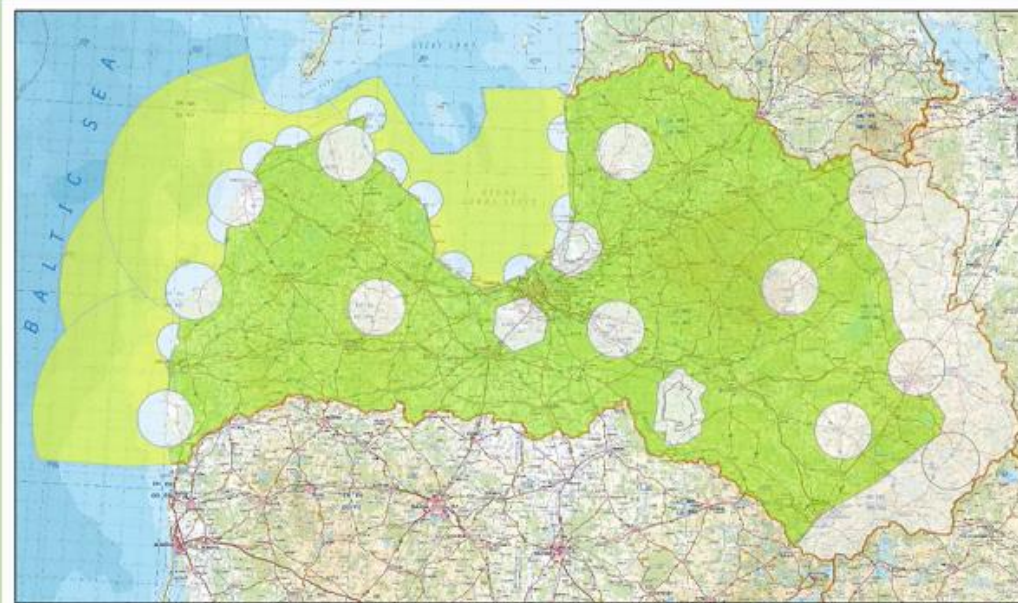
Mežu teritorijās vairs nevajadzēs noteikt īpašu teritoriju vēja parku attīstībai

- 12.11.2024. Grozījumi MK 240 – nosaka, ka **Mežu teritorijās** vairs nebūs nepieciešams teritorijas plānojumā noteikt īpašu indeksētu teritoriju vēja parku attīstībai. Prasība nav attiecināma uz teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem, kas jau ir spēkā līdz minēto MK 240 grozījumu stāšanās dienai.

AIZSARDZĪBAS UN ENERĢĒTIKAS NOZARU MIJIEDARBĪBAS 1/2 RADARU RISINĀJUMA BŪTĪBA

Sākotnējā karte ar būtiskiem ierobežojumiem

PROVIZORISKĀ karte, ieviešot apstiprinātos pasākumus

Izmitināšana

- viesnīcās un līdzīgās apmešanās vietās
- viesu mājās un cita veida īslaicīgas apmešanās vietās
- Kempingi, atpūtas transportlīdzekļu laukumi un apdzīvojamo autopiekabju laukumi
- Pārējās apmešanās vietas

Transports

- Degvielas mazumtirdzniecība
- pārējais pasažieru sauszemes transports
- Pasažieru dzelzceļa transports
- pasažieru aviopārvadājumi

Cits patēriņš

- Kultūras preču un atpūtai paredzētu preču mazumtirdzniecība specializētos veikalos
- Citu preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos

Tūrisma attīstības tendences un izaicinājumi

- Kurzemes piekrastes teritorijas tūrisms ir prioritāra attīstības joma.
- Populārākās tūrisma vietas: Ventspils, Liepāja, Pāvilosta, Jūrkalne, Roja, Kolka.

Izaicinājumi:

- *Tūristu plūsmas sezonālitate – liels apmeklējumu skaits vasarā un zema aktivitāte ziemā.*
- *Infrastruktūras kvalitātes un kapacitātes trūkumi.*
- *Pārāk liela noslodze intensīvi apmeklētās vietās, kas rada slodzi uz vidi un apdraud dabas vērtības.*

Risinājumi:

- *Alternatīvu tūrisma maršrutu veidošana.*
- *Tematisko pasākumu organizēšana ārpus sezonas.*

Vides aizsardzība un infrastruktūras attīstība

Ietekme uz vidi:

- *Liela apmeklētāju koncentrācija rada slodzi uz piekrastes biotopiem un veģetāciju.*
- *Nepietiekama atkritumu apsaimniekošana un publiskās infrastruktūras kapacitāte.*

Risinājumi:

- *Modernizēt publisko infrastruktūru, īpaši populārākajās vietās: autostāvvietas, tualetes, atkritumu tvertnes.*
- *Izglītot tūristus par dabas aizsardzību, izmantojot informatīvās zīmes un interaktīvus materiālus.*
- *Veicināt investīcijas infrastruktūras uzlabošanā, piesaistot vietējos un ārvalstu resursus.*

Attīstības priekšlikumi un secinājumi

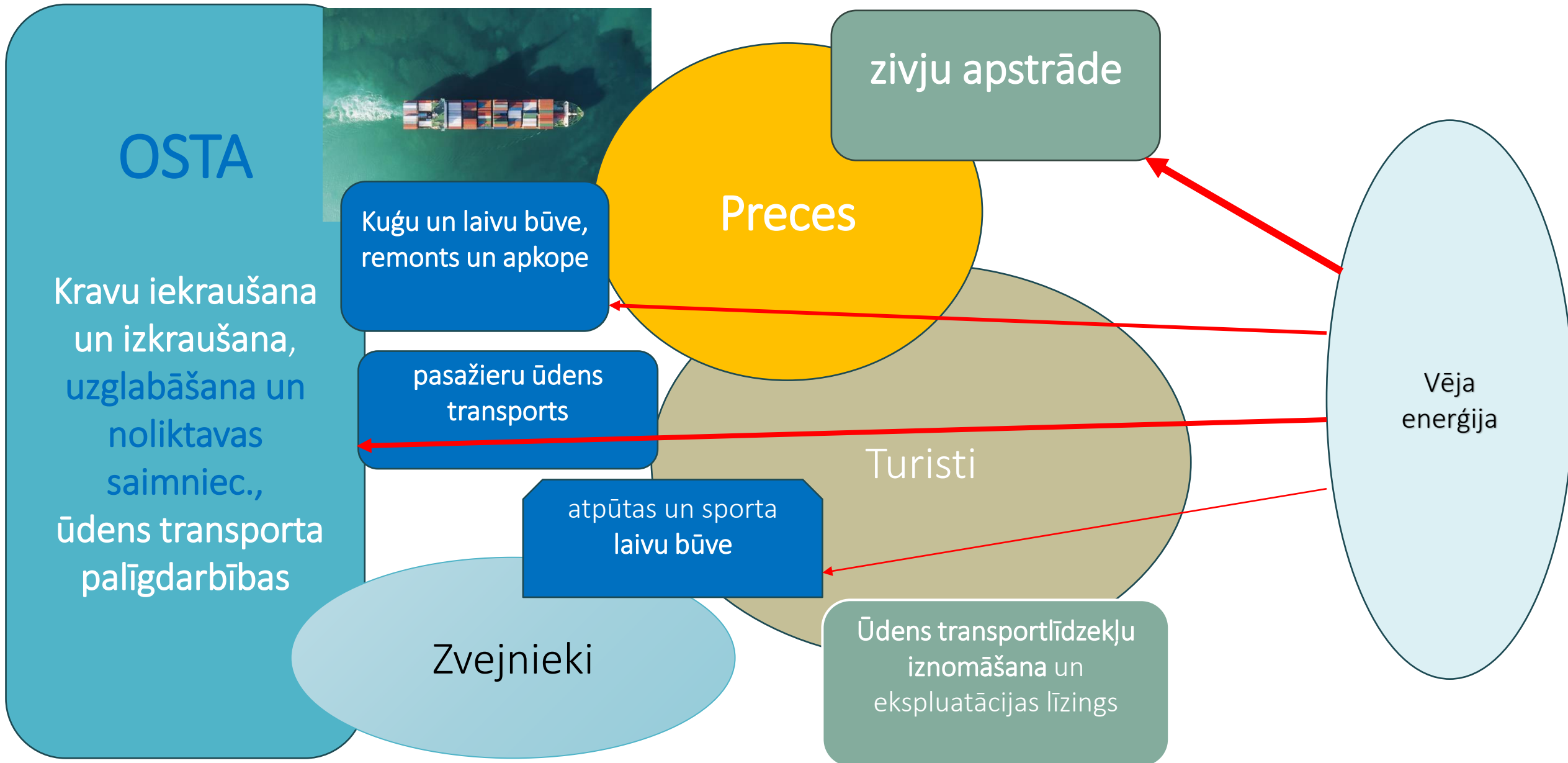
Priekšlikumi:

1. *Infrastruktūras uzlabošana: modernizēt esošo un attīstīt jaunu infrastruktūru.*
2. *Alternatīvu maršrutu izveide: samazināt slodzi populārākajām vietām.*
3. *Vides izglītība: veidot tūristu izpratni par ilgtspējīgu atpūtu.*
4. *Tematiskie pasākumi ārpus sezonas: piesaistīt tūristus visa gada garumā.*
5. *Sadarbība ar pašvaldībām: veicināt vienotu pieeju tūrisma plānošanā.*

Secinājumi:

- *Kurzemes piekraste ir ar lielu tūrisma potenciālu, taču nepieciešama līdzsvarota plānošana.*
- *Ilgspējīga attīstība jābalsta uz vides aizsardzību un tūristu plūsmas vadību visa gada garumā.*
- *Svarīga ir vietējo kopienu un pašvaldību iesaiste, lai veidotu ekonomiski un sociāli dzīvotspējīgu tūrisma nozari.*

ZE sektoru mijiedarbība

Ko plāno Igaunijā?

Galvenās attīstības tendences:

Intensīvāka jūras teritorijas **izmantošana**, t.sk. jauni izmantošanas veidi: **atjaunojamā enerģija** (vēja parki), akvakultūra (**gliemju, aļģu audzēšana**), infrastruktūras attīstība.

Tradicionālo izmantošanas veidu attīstība (zvejniecība, jūras transports, tūrisms).

Jūras teritoriju piemērošana **atpūtas, izglītības un kultūras mērķiem**.

Nozares prioritātes :

Vēja enerģētika: Paredzēts **vēja parku integrēts modelis** ar gliemju audzētavām.

Akvakultūra: Atbalsts klasteru risinājumiem, kur **zivju audzēšanu papildina aļģu vai gliemju audzēšana barības vielu pārpalikuma mazināšanai**. *Ierobežojumi akvakultūrai aizsargājamajās teritorijās un kuģošanas ceļos.*

Zvejniecība: Nārsta vietu saglabāšana kā galvenā prioritāte. Zveja ar traļiem atļauta tikai dziļākās teritorijās (virs 20 m), lai saglabātu bioloģisko daudzveidību

Jūras transports : Saglabāt un attīstīt galvenos **jūras transporta maršrutus**, lai atbalstītu **ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi**

Ostas

modernizāciju un attīstību, īpaši ekonomiskās aktivitātes un vides aizsardzības nodrošināšanai. *infrastruktūras uzlabojumi*, kas atbilst piekrastes kopienu un komercijas vajadzībām.

Vispārīgie mērķi:

Nodrošināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu jūras teritorijas izmantošanu, lai veicinātu ekonomisko attīstību un saglabātu labu jūras vides stāvokli.

Veicināt ekosistēmas pieeju, lai samazinātu kumulatīvo antropogēno ietekmi (eutrofikācija, ķīmiskais piesārņojums, pārmērīga nozveja, invazīvas sugas).

Aizsargājamo teritoriju izveide

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana

Pielāgošanās klimata pārmaiņām

Ko plāno Lietuvā?

Zilā ekonomika:

- Integrēta **ostas, loģistikas un rūpniecības kompleksa** attīstība. Ostu un loģistikas infrastruktūras attīstība
- Sašķidrinātās dabasgāzes (LNG) tehnoloģiju attīstība un **izplatīšanas centra izveide Baltijas reģionā**.
- **Atpūtas un veselības tūrisms**. izveidojot SPA centrus un citas aktīvā tūrisma infrastruktūras

Bioekonomika:

- Biotehnoloģiju un akvakultūras attīstība, izmantojot Baltijas jūras **pētniecības programmas**. Veidot sadarbību starp pētniecības iestādēm un uzņēmumiem, lai attīstītu Baltijas jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu
- **Atjaunojamās enerģijas ražošana**, īpaši piekrastes un biomasas izmantošanā.
- Veicināt videi draudzīgu bioproduktu ražošanu un attīstīt pārstrādes tehnoloģijas.

Augsto tehnoloģiju rūpniecība:

- Automatizācijas **risinājumu kompetences centrs**.
- **Elektrisko automobiļu komponentu, autonomo sistēmu un robotu ražošana**.

Radošās un profesionālās pakalpojumu nozares:

- **Digitālās radošās industrijas** ar uzsvaru uz inovatīvu risinājumu izstrādi.
- **Pakalpojumu centru attīstība**, īpaši **inženierijas, tehnoloģiju un IT jomās**. Klaipēdas pozicionēšana kā vasaras birojs uzņēmējiem, kas vēlas apvienot darbu ar aktīvu atpūtu.

Salīdzinoši zemākas dzīves un nekustamā īpašuma izmaksas, kas veicina jaunu iedzīvotāju piesaisti.

Darba uzdevumi grupās

1. Noskaidrot kuras specializācijas būtu turpmāk attīstāmas Kurzemes piekrastē:

- *pamatot kāpēc tās attīstāmas*
- *kas nepieciešams, lai tie sektori veiksmīgi attīstītos*

2. Kurās Kurzemes piekrastes teritorijās izvēlētie sektori varētu vislabāk/veiksmīgāk attīstīties?